
Den Sommer og den Sø

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Den Sommer og den Sø

4

Den Sommer og den Sø

Den Sommer og den Sø

Den Sommer og den Sø.[1]

(*Jyllandsposten* 12. juli 1936, *Liv og glade Dage* (1936) side 70-78)

Noget af det bedste ved at komme i Himlen engang skal blive ind imellem at faa Lov at besøge Jorden. Det første, jeg vil foretage mig, efter at jeg har indrettet mig og er faldet lidt til deroppe, skal være at opsøge H. C. Andersen. Naar jeg har faaet sagt ham, hvem jeg er, og hvor inderligt jeg holder af ham, vil jeg bede ham gøre mig den Glæde at tage en Tur med mig ned til Aabjerg Sø. »Hvor ligger den henne?« vil Andersen spørge; og naar han hører, at der ikke er langt fra den til Nørre Vosborg, hvor noget af hans prægtige »En Historie fra Klitterne« blev til, vil han ikke være længe om at faa Hanke i Paraplyen. Og enten vi nu har Vinger paa til den Tid eller ikke, saa vil jeg have fat i en Baad, naar vi først er kommet derned. Vi prøver at laane Vedersøpræstens; det giver Anledning til at gaa en Tur i den hundreedaarige Have, der med sine Ahorn, Elme, Bøge og Ege er en Sjældenhed saa nær ved Havet og derfor befolket med en Vrimmel af Sangfuglearter, saa alle Forsommerens Dage er kimende Kor.

Jeg standser ærbødigt ved Linden og spørger: »Hvor kan det være, Andersen, at der er saadan en Forstaaelse, en-en-en Samhu mellem Træ og Menneske? Det første, Kolonihaveejeren gør, er jo at plante et Træ. Og i et lykkeligt Vers siger Bull det saa rigtigt: »Se bare den birken dær, hvor vor den er!«« Andersen snyder Næsen og smiler: »Det kunde jo være en ældgammel Historie, stamme helt fra den Tid, inden vi endnu fik Ben og lærte at jage og jages, dengang vi selv var Træer og slet ikke tog os andet til end at staa Aaret rundt med udbredte Arme og tage mod de vekslende Vejr af Himlens Naade. Men spørg Jensen om *det*! Hvor er Baaden?« Den finder vi, og jeg faar ham anbragt i Bagstavnen, hvor han ikke skal bestille andet end samle Indtryk, mens jeg hiver i Aarerne.

I Begyndelsen virker han lidt forstemt; jeg har ham mistænkt for, at han allerede har fortrudt, at han er taget med; at han nok hellere vilde være blevet hjemme og siddet i Skyggen af et Palmetræ og læst »Den grimme Ælling« højt for Englene. Men da de første gule Aaknapper strækker Hals for at se Eventyrdigteren, og da der gaar en Hvisken igennem Sivene: »Ss, det er Andersen! Ss, det er min Salighed Andersen!« tør han op. Da vi er naaet tværs over til Kølsholmen, hvor Engene kaster sig ud i den blaa Sø, grønne og med brogede Ungkreaturer paa Odden, mens Kirke og Mølle stiger til Siden midt mellem frugtbare Vange og bag os Præstegaardsbøgen spejler sin Top i Bølgen blaa, slaar han ud med Haanden og kalder en Vandlobelia en Alfetelefonmast og ler ad en »cyklende« Blishøne.

Og vi styrer frem mod Aaen, den eventyrlige Aa, der præsterer det Kunststykke at danne

Skel imellem to Søer. Naturens Fagerhed bliver saa overvældende, at den gør den store Digter stum. Pileblads røde Blomster breder et Tæppe ud over Vandet, som Baaden varsomt gynger sig hen over. Saa bliver der pludselig dybt helt inde ved Land, men Mosesøens hæslige Mudderbund rækker Verdener af Skønhed op imod Lyset. Midt mellem Bund og Overflade kigger Krebsklo paa os med blanke, uskyldige Øjne. Vandaks slaar sine grønne Havfruearme om Aarerne, som for at holde paa os: »Hvad vil I videre efter? Hvad højere kan I naa?«

Og jeg falder i Tanker ved dette Spørgsmaal, stillet mig af en lille svævende Vandplante i en afsides ukendt Sø. Jeg ser for mig Europas og Amerikas Rastløshed, New Yorks Skyskrabere, Paris' rasende Tempo, Londons Ufremkommelighed, jeg hører Drønet af de Millioner Fabrikker og ser den blege Fabrikspige, den nervesønderslidte, staalmaskede Direktør. Jeg ser Milliardærens sammenbidte Spilleiver for at skaffe sig endnu en Rekordmillion og den luvslidte Lærer Mortensens Savn og Bekymringer for at faa købt den Fordbil, han alligevel ikke har Raad til at holde. Jeg ser den hvide Races Plyndringstogter ud over Kloden og indbyrdes Nød og Mordlyst og dens Kvinders Jernbanefragter af Pudder - ogsaa for at erobre. Vor Virkesyge, vort Babelstaarn, vor uhyre Afstand fra Sommerstilhed over blaa Vande, hvor grønne Siv rokker under den lune, lette Brise, frem og tilbage, som Muselmænd og gamle Jøder, der holder Andagt, og hvor Nøkkerosen hviler sin Nakke mod Bølgerne og vender sit hvide, dejlige Ansigt mod Solen i enfoldig, hellig, ubevidst Tro paa, at Meningen med Livet er denne simple, skønne: at være til.

Og jeg hører den gamle Digter derhenne hviske - og der er ligesom et forklarende Lys over hans grimme, smukke Ansigt: »Jeg skal digte et Eventyr om alt dette, saa der skal komme Taarer i den kære Guds Øjne, naar jeg læser det op.«

Da giver det et Sæt i mig: Derhenne langs med Aakandebladet lurer et frygteligt Alligatorfjæs. Bundgræsset gror saa frodigt her, at det rækker helt op til Baaden; en Aal bliver synlig og bugter sig nok saa nydeligt igennem det med smaa Vridninger af Kroppen som efter en lille moderne Melodi, og Krokodillen farer frem med et skvulpende Plask, og vips er Aalen forvandlet til en Bestanddel af en Kæmpegedde. Nu havde vi det lige saa rart. Men til min Forundring ler Andersen bare: »Det var saamænd kun en lille Digter; han duede ikke til andet end til at fede Kritikken med. Nej, men Mennesker, de laver Giftgas og organiserer sig; saa er det først, det bliver slemt! Men se nu den vævre Sivsanger derovre; tænk at kunne flyve fra Siv til Siv og sidde og gyngte paa Bladene!«

Og vi glider videre ned ad Aaen; ved den ene Side staar Rør og Siv Æresvagt, ved den anden bygger Engene sig helt ud til os ved Hjælp af Broer af Bukkeblad. For hver Smule Sving kommer nye Herligheder til Syne; snart er det en lun Krog, hvor gule og hvide Aakander mødes med blaa Kærminder, snart er det en Vildandemor, der stolt og med moderlig Omhu fører et sildigt Kuld Ællinger frem ad Livets skønne og farefulde Vej. Et

Steds inde paa Engen spiller et Fløjteorkester finske Folkeviser for os, og da Sivbræmmen aabner os et Kig derind, ser vi Geled paa Geled af store, ubevægelige Regnsøver.

Dagen begynder at hælde. Varm har den været og tyst, nu bliver den sval og endnu tystere. Jodlende Stemmer fra badende Børn blander sig med Fløjtet fra de lettende Spøver. Aaen vider sig ud, blank hilser os Søens udspændte Flade. Rygge af mægtige Brasen, der paa de varme Dages Aftener stiger op fra deres Bundliv, tegner sig paa den, en enkelt Helt slaar et Kraftspring oven over den. Bedeslagene fra Kirkerne rundt om blander sig; det er Tegn for Kærkonen til at begynde sin Brygning; snart er det, som om de solskinstoppede mørke Klitter i Vest har lukket op for Havet og ladet dets rolige hvide Vande lejre sig over Engene. Gaardenes Ruder i Øster bliver gyldne, blinkende Stjerner; ogsaa de himmelske Ruder begynder at lyse frem.

Horsegummen hvirvler for anden Gang i Aar sin Elskovsdans oppe imellem dem og laver Looping the loop til medbragt Musik. Et Par Brushaner stryger os saa nær forbi, at vi skimter den orientalske Farvepragt paa de brusende Kraver; med lange, alvorlige Vingeslag søger store Maager hen mod den hjemlige Holm. »Gau, gau!« lyder det; Kærhøgen lægger ud paa en Inspektionsrejse; Lappedykkeren slaar advarende sin Jernpæl i mellem Sivene, og med søde, plystrende Lyde søger Ungerne til deres Mor og tier kvær.

Pludselig stiger der Røgskyer op over Søen og vifter hid og did: Det er Døgnfluekarneval, Døgnfluerne, der hellere end at leve borgerligt en lang Sommer vil danse een Nat og saa dø. Blidere og tættere lægger Mørket sin Kappe om os; saa lyder der Brus i Natten; det er de første Svaners Træk. Gennem Sivenes Gitter aner vi de lyse Nætters Vesthimmel i sølvgylden Glans; Himlens Stjerner og Søens Nøkkeroser gaar i eet for os; det er, som vi selv sad imellem Stjernerne; ikke en Lyd høres, al Jorden har samlet sig i en Andagt til den Evige.

Saa naar et lidet Bølgeskvulp Baaden som et Amen. Jeg griber om Aarerne: »Vi skal vel til at hjemad, Andersen.« Og Andersen, der er langt inde i sit nye Eventyr, svarer paa sit Fynske: »Ka' vi ikke lige saa gerne blive her?«